HISTORY STUDIES

INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

ISSN: 1309 4173 / (Online) 1309 - 4688 (Print)

Volume: 13, Issue: 5, October 2021

www.historystudies.net

LOBİCİLİK FAALİYETLERİ ÇERÇEVESİNDE AMERİKA TÜRK ÖĞRENCİLERİ BİRLİĞİ'NİN KURULUŞU VE İLK FAALİYETLERİ

*The Establishment and First Activities of the Turkish Students Union of America in
the Framework of Lobbying*

Arş. Gör. Hasan Daşdemir

Erzurum Teknik Üniversitesi

hasan.dasdemir@erzurum.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-2260-4804

Makale Türü-Article Type : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-Received Date : 08.06.2021
Kabul Tarihi-Accepted Date : 13.10.2021
DOI Number : 10.9737/hist.2021.1045

Atıf – Citation:

Hasan Daşdemir, "Lobicilik Faaliyetleri Çerçevesinde Amerika
Türk Öğrencileri Birliği'nin Kuruluşu ve İlk Faaliyetleri",
History Studies, 13/5, Ekim 2021, s. 1519-1531.

LOBİCİLİK FAALİYETLERİ ÇERÇEVESİNDE AMERİKA TÜRK ÖĞRENCİLERİ BİRLİĞİ'NİN KURULUŞU VE İLK FAALİYETLERİ

The Establishment and First Activities of the Turkish Students Union of America in the Framework of Lobbying

Arş. Gör. Hasan Daşdemir

Öz

II. Dünya Savaşı sonrasında ABD’de faaliyet gösteren Türk dernekleri ve öğrenci birlikleri Türk-Amerikan ilişkileri açısından önemli bir yer tutmaktadır. Zira savaş sonrasında Sovyet Rusya Türkiye’den somut olarak birçok talepte bulunmuştur. Bu nedenle Türkiye başını ABD’nin çekmiş olduğu Batı Blok’u içerisinde kendisini konumlandırmak zorunda kalmıştır. Bu zorunluluk, Türkiye’nin ABD’ye kendisini daha doğru anlatma ihtiyacını her zamankinden daha çok artırmıştır. ABD’de lobi faaliyetleri oluşturarak Türkleri ve Türkiye’yi tanıtmak için burada bulunan Türk öğrencilere de önemli sorumluluk düşmüştür. Bu nedenle merkezi New York’ta olan Amerika Türk Öğrencileri Birliği kurulmuştur. Birlik, Amerika’da bulunan Türkler arasında duygu ve düşünce birlikteliğini sağlamayı amaç edinirken Türkleri ve Türkiye’yi de ABD’ye tanıtmaya misyonunu üstlenmiştir. Bu çalışmada yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmeyi üstlenen Amerika Türk Öğrencileri Birliği’nin kuruluşu ve ilk faaliyetleri ele alınacaktır. Bu sayede Soğuk Savaş döneminde kurulan bir öğrenci derneğinin amacı ve işleyişi açığa çıkarılmış olacaktır. Çalışma Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi kaynakları ve dönemin süreli yayınları üzerinden ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: ABD, Türkiye, Türk Öğrenci Birliği, Soğuk Savaş, Lobcilik

Abstract

Turkish associations and student unions operating in the USA in the Post-World War II have an important place in terms of Turkish-American relationships. In the post-war times Soviet Russia required many concrete demands from Turkey. Therefore Turkey was obliged to position himself in the Western Bloc led by the US. This obligation, the need for Turkey to tell himself the United States has increased much more accurate than ever. Turkish students who lived in the USA have had important responsibilities in order to promote Turks and Turkey by creating lobbying. In order to fulfill this need, the Turkish Students Union of America, headquartered in New York, was established. While the union aimed to ensure the unity of thoughts and feelings among the Turks in America and undertook the mission to promote Turkey and Turks in United States. In this paper, the establishment and first activities of the Turkish Students Union of America, which undertook to execute the above-mentioned objectives, will be discussed. Thereby, the purpose and treatment of a student association which established during the Cold War will be revealed. The study will be presented over the sources of the Prime Ministry Republic Archive and the periodicals of the related era.

Keywords: The USA, Turkey, Turkish Students Union of America, Cold War, Lobbying

Giriş

Türklerin Amerika hakkında ilgisini kıtanın keşfine kadar götürmek mümkündür. Amerikalıların ise Türkiye hakkındaki bilgileri genellikle Batılı seyyahlar ve çeviri kitaplar üzerinden olmuştur¹. Ancak tarihi süreç içerisinde Türk-Amerikan ilişkileri birçok farklılığı içinde barındırır². Fakat Soğuk Savaş³ dönemi, Türk-Amerikan ilişkileri açısından hem dönemin koşulları ve hem de iki ülke arasında başlayan ilişkiler bağlamında oldukça önemlidir. Zira Sovyet Rusya'nın II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'den birçok talepte bulunması⁴ Türkiye'yi tedirgin etmiş ve başını Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin çektiği Batı Bloku içerisinde yer almaya itmiştir. Bu amaçla Türkiye'nin Amerika'ya kendisini daha doğru bir şekilde anlatma zorunluluğu ortaya çıkmıştır⁵. Özellikle Amerika'da bulunan Ermenilerin yürütmüş olduğu asılsız propaganda⁶ faaliyetleri Türkiye'nin yanlış tanınmasına yol açmıştır⁷. Amerika'da oluşan Türkiye karşıtı bu olumsuz algıyı değiştirmek de büyük ölçüde burada yaşayan Türklere düşmüştür⁸.

Türklerin ABD'de yaptıkları lobicilik faaliyetleri esasında hem Amerika'daki olumsuz Türk imajını ortadan kaldırmak hem de Amerika'da karar alma sürecini etkileme çabası olarak da görülebilir. Zira lobicilik, hükümetleri ve karar alma sürecinde bulunan kişileri amaçları doğrultusunda etkilemek üzere faaliyette kullanılan iletişim ve bilgi alışverişidir⁹. Bu anlamda Türklerin ABD'de yapmış olduğu lobicilik faaliyetlerinin ilk örneği Türk Teavün Cemiyeti

¹ Akdes Nimet Kurat, *Türk-Amerikan Münasebetlerine Kısa Bir Bakış (1800-1959)*, Doğu Ltd. Şirketi Matbaası, Ankara 1959, s. 7.

² Türk-Amerikan ilişkilerinin tarihi süreç içerisindeki gelişimi için bkz. Kurat, *Türk-Amerikan Münasebetlerine Kısa Bir Bakış (1800-1959)*; Çağrı Erhan, *Türk-Türk Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri*, İmge Kitabevi, Ankara, 2001; Fahir Armaoğlu, *Türk Amerikan İlişkileri 1919-1997*, Kronik Kitap, İstanbul, 2019; Oral Sanders, *Türk Amerikan İlişkileri 1947-1964*, İmge Kitabevi Ankara, 2016; George McGhee, *The US-Turkish-NATO Middle East Connection: How the Truman Doctrine Contained the Soviets in the Middle East*, St. Martin's Press, New York 1990.

³ İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan iki kutuplu dünyayı ifade etmektedir. Geniş bilgi için bkz. Ralph B. Levering, *The Cold War: A Post-Cold War History*, Davidson, 3 bs., Wheeling, Illinois 2016; Tim McNeese, *The Cold War and Prstwar America: 1946-1943*, Chelsea House, New York, 2010; David S. Painter, *The Cold War: An International History*, Routledge, London, 1999.

⁴ Türkiye, Sovyet Rusya ile her ne kadar cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren barış temelli bir dış politika geliştirmişse de tarihi süreç içerisinde Rusların Türklere karşı beslemiş olduğu düşmanca tavırları da göz önünde bulundurmıştır. Bu süre içerisinde iki ülke arasında birçok dostluk antlaşması imzalanmış ve karşılıklı olarak ticari ilişkiler geliştirilmiştir. Ancak Rusya'nın Türkiye üzerindeki emelleri somut olarak 1936 yılında gerçekleşen Montrö Boğazlar Sözleşmesinde ortaya çıkmıştır. Rusya bu antlaşma esnasında boğazlarda kendisine hak iddia ederek Berlin Antlaşması'yla kendisine bırakılan Kars ve Ardahan'ın iadesini talep etmiştir. Bu gelişme Türkiye-Sovyet Rusya ilişkilerinde önemli bir dönüm noktasıdır. Sovyet Rusya'nın bu istekleri II. Dünya Savaşı sonrasında da devam etmiştir. Sovyet Rusya ile Türkiye arasındaki gerilim 7 Ağustos 1946'da doruk noktasına ulaşmıştır. Sovyetler bu tarihte Türkiye'den Montrö Antlaşması'nda değişiklik isteyerek Boğazlar'da Türk-Sovyet ortak savunma yapılması teklifinde bulunmuştur. Ancak Türkiye Sovyet Rusya'nın bu isteklerini olumsuz bir şekilde karşılayarak Türkiye'nin Boğazlar noktasında sorumluluğunu oldukça iyi bir şekilde gerçekleştirdiğini belirtmiştir. McGhee, *The US-Turkish-NATO Middle East Connection*, s. 17.; *From Our Ankara Correspondent. "Land Reform In Turkey."* Times, 2 May 1946, s. 5.

⁵ Bu ihtiyaç soğuk savaş öncesinde cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren mevcuttur. Zira 14 Kasım 1937 tarihinde *Cumhuriyet Gazetesi*'nde yayımlanan "Amerika Bizi Nasıl Tanır" başlıklı makalede Türkiye hakkında Amerikalıların yeterince bilgi sahibi olmadığı belirtilmiştir. Özellikle Amerika'da yaşayan Ermeniler tarafından yapılan propagandalar Türkiye'nin Amerika'da yanlış tanınmasına yol açtığı ifade edilmiştir. Bu yanlışın düzeltilmesi ve Türkiye'nin Amerika'ya doğru bir şekilde anlatılması için burada okuyan öğrencilere büyük bir görev düştüğü söylenmiştir. Neriman N. Alam, "Amerika Bizi Nasıl Tanır?" *Cumhuriyet*, 14 Ekim 1937, s. 7.

⁶ Mahir Küçükvatan, "Tehcir Kararı zerine Ameriika Kamuunda Ermeni Propagandası", *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, c. 12, S. 24, 2012, 87-107.

⁷ *Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Fon No: 490.1.0.0. Kutu: 607. Dosya No: 103., Sıra No: 25.

⁸ Türklerin Amerika'ya ne zaman gittikleri kesin olarak bilinmemekle birlikte I. Dünya Savaşı öncesinde genellikle Marsilya üzerinden Kuzey ve Güney Amerika'ya gittikleri bilinmektedir. ABD'ye kayda değer Türk göçlerinin yaşandığı dönem ise 19. yüzyılın son çeyreği ile 20. yüzyılın başlarında olmuştur. Hasan Yavuzer, "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Derneleri", *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, c.1, S. 1, 2009, s. 175; İlhan Kaya, "Amerikalı Türkler" *Coğrafi Bilimler Dergisi*, c.4, S. 2, 2006, s. 3.

⁹ Tayyar Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı ve Lobiler ve Dış Politika*, Dora Yayın, 5. bs., Bursa, 2015, s. 160.

vasıtasıyla yapılmıştır. Lozan Antlaşmasına karşı Ermeni ve Rumların başlatmış oldukları propagandalara karşı Türk Teavün Cemiyeti¹⁰,nin ortaya koymuş olduğu çalışma Türkiye'nin ilk modern lobcilik faaliyeti olarak görülmektedir¹¹. Erken Soğuk Savaş döneminde ABD'ye Türkiye'yi tanıtmak ve Türkiye lehine kararlar alınmasını amaçlayarak kurulan ve faaliyet gösteren kuruluşlardan birisi de 1946 yılında New York'ta kurulan Amerika Türk Öğrenciler Birliği'dir. Birlik kuruluşundan kısa süre sonra tüzüğünü ve çalışma programını oluşturarak ABD'de lobi faaliyetlerine başlamıştır. Bu çalışmada Amerika'da öğrenim gören Türk öğrenciler tarafından kurulan birliğin kuruluşu, işleyişi ve ilk faaliyetleri açıklanmaya çalışılacaktır.

1- Amerika Türk Öğrenciler Birliği'nin Kuruluşu

Amerika Türk Öğrencileri Birliği¹², Türk öğrenciler tarafından New York'ta 1946¹³'da kurulmuştur. Amerika'da bir Türk öğrenci birliğinin kurulduğu haberleri Türk basınında Mayıs 1946'dan itibaren yer almaya başlamıştır. *Ulus Gazetesi*'nde verilen haberde Boston, Springfield ve New York gibi Amerika şehirlerinde bulunan öğrencilerin gayretiyle böyle bir Türk Öğrenciler Birliği'nin ortaya çıktığı belirtilmiştir. Amerika'da bulunan öğrenciler arasında duygu ve düşünce birlikteliğini hedefleyen birliğin yönetim kurulu¹⁴ yapılan ilk toplantıyla belirlenmiş ve başkanlığına Muammer Baykan¹⁵ seçilmiştir¹⁶. Birliğin merkez lokali tüzüğünden anlaşıldığı üzere 791 Broadway, Brooklyn N.Y 6 adresinde bulunan Türk Hars Birliği binasıdır¹⁷. Amerika'da Türk Öğrenciler Birliği'nin kurulduğu haberi ve ilgili birliğin tüzüğü 5 Haziran 1946'da Türkiye ile paylaşılmıştır¹⁸. Bu durum Türk yöneticiler tarafında memnuniyetle karşılanmış ve birliğin tüzüğünde belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için iyi dileklerde bulunulmuştur. Ayrıntılı bir şekilde hazırlanan Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü sekiz bölüm ve 76 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü'nün 52. maddesine ek olarak 15 maddelik Öğrenci Sandığı Tüzüğü ve 11 maddelik Amerika Türk Öğrenciler Birliği Şube Kurulu Tüzüğü hazırlanmıştır¹⁹. Amerika Türk Öğrenciler Birliği tüzüğünden hareketle aşağıda birliğin işleyişi, amaçları ve çalışma şekli açıklanmaya çalışılacaktır.

¹⁰ Türk Teavün Cemiyeti'nin lobcilik faaliyetleri ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Veyis Akın, "Amerika'da İlk Türk Lobisi: Türk Teavün Cemiyeti (Turkish Welfare Association), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, c. 20, S. 59, 2004, s.453-521.

¹¹ Bilal N. Şimşir, "Amerika'da Ermeni Lobisi ve Lozan Antlaşması Kavgası (1923-1927)", *Ermeni Araştırmaları*, S. 3, 2001; Kadir Canöz, *Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobcilik*, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul, 2007, s. 53.

¹² Birliğin orijinal ismi *The Turkish Students Union of America*'dır. BCA 490.10. 598. 70. 1.; "Amerikadaki Türk Öğrencileri Bir Birlik Kurdu", *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1946, s. 3.

¹³ Amerika Türk Öğrenciler Birliği Başkanı Muammer Baykan'ın 5 Haziran 1946 tarihinde CHP Genel Sekreterliğine yazdığı belgeden anlaşıldığı üzere dernek 1946 yılı içerisinde kurulmuştur. BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

¹⁴ Yönetim kuruluna seçilenler şunlardır: Başkan Muammer Baykan, İ. İncikaya, Muhasip Saim Musinoğlu, Genel Sekreter Nüzhat Önen, Neşriyat Kurulu Başkanı Şükrü Day, Kültür Kolu Başkanı İ. Çetin ve Spor-Kamp-Gezi Kolu Başkanı E. Günışık. "Amerika'daki Öğrencilerimiz", *Ulus*, 16 Mayıs 1946, s. 2; "Amerikadaki Türk Öğrencileri Bir Birlik Kurdu", *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1946, s. 3; "Amerikada Türk Öğrenciler Birliği", *Akşam*, 26 Temmuz 1947, s. 2.

¹⁵ Muammer Baykan, 1919 yılında Çanakkale'de doğmuştur. Baykan'ın babası Davut annesi ise Necmiye Hanım'dır. Baykan, ilk ve orta öğrenimini Çanakkale'de almış liseyi ise Haydar Paşa'da tamamlamıştır. Lise öğrenimini 1937'de tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine girmiştir. Baykan 1944 yılında Hukuk öğreniminin yanında İktisat Fakültesi'nden de mezun olmuştur. Ardından ABD'ye giden Baykan, New York Columbia Üniversitesi'nde Devletler Hukuku ve Dış Politika üzerine ihtisas yapmıştır (*TBMM Arşivi*, Milletvekili Hal Tercümesi Kâğıdı, Muammer Baykan). ABD'de bulunduğu bu dönemde Baykan, Amerika Türk Öğrenci Birliği'nin kurucu başkanı olarak seçilmiştir.

¹⁶ "Amerika'daki Öğrencilerimiz", *Ulus*, 16 Mayıs 1946, s. 2; BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

¹⁷ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 8. Kısım, 1. Madde, s. 9.

¹⁸ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

¹⁹ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü.

a- Kuruluş Amacı

Birlik tüzüğünün ilk iki bölümünde birliğin gayesi açıklanmıştır. Buna göre birlik Amerika'da eğitim gören Türk öğrenciler arasında duygu ve düşünce birliğinin sağlanması maksadıyla ilk olarak dergi neşretmeyi, broşürler kaleme almayı, konferanslar düzenlemeyi ve Amerikan gazetelerinde Türkiye ile ilgili zaman zaman haber yapmayı amaçlamaktadır. Ayrıca Türkiye ile ilgili yapılan haberleri de takip ederek Türkiye hakkındaki asılsız haberlere müdahale edecektir²⁰. Bu şekilde Türkiye ile ilgili oluşabilecek olumsuz algıların önüne geçmek istenmiştir. Birlik Amerika'da yaşayan öğrencileri sürekli etkin tutmayı amaçlamıştır. Özellikle Türkiye'nin ulusal günlerinde Amerika'da bulunan Türk öğrencilerin katılımıyla toplantılar yapmak amaçlanmıştır. Yine Türkiye için manevi değeri olan Türk büyüklerinin ölüm yıl dönümlerini de anmayı hedeflemişlerdir²¹.

Türk öğrencilerin Amerika'da bulunan eğitim kuruluşları hakkında bilgi alması da birliğin amaçları arasındadır. Amerika'da bulunan yüksekokullar hakkında ayrıntılı bilgiler içeren broşürler hazırlayarak bunları Türkiye'deki eğitim kurumlarına göndermeyi amaç edinmişlerdir²². Bununla birlikte Türklerin Amerika'da bulunan eğitim olanakları hakkında bilgi sahibi olması istenirken öte yandan ABD'de daha fazla Türk öğrencinin eğitim alması amaçlanmıştır. Ayrıca Amerika'da bulunan Türk öğrencilerine yoğun geçen ders dönemi sonrasında tatil imkânları ve Amerika'yı yakından tanımaları maksadıyla toplu geziler düzenlemeyi amaçlamışlardır. Buna ilaveten maddi imkânı yetersiz olan Türk öğrenciler için "yönetim bakımından bağımsız kuruluş bakımından Türk Öğrenciler Birliği'ne bağlı bir öğrenci sandığı"²³ kurulması kararlaştırılmıştır. Birliğin Amerika'daki diğer şehirlerde şube teşkil edilmesi o şehirde ikamet eden Türk öğrencilerin sayısına bağlanmıştır. Eğer herhangi bir Amerikan şehrinde on veya on beş devamlı Türk öğrenci varsa burada bir şube açılacak ve üyeleri de şube kurulları vasıtasıyla birliğe bağlanacaktır²⁴. Dolayısıyla merkezi New York'ta bulunan öğrenci derneği sadece bulunduğu şehirde değil ABD'nin bütün şehirlerinde etkin olarak faaliyet göstermeyi hedeflemiştir.

b- Birliğe Üye Olma Koşulları

Amerika Türk Öğrencileri Birliği'ne üye olmak için de dernek tüzüğünde belirli şartlar konulmuştur. Buna göre, birliğe asıl ve fahri olmak üzere iki şekilde üye olunabilir. Amerika'da öğrenim gören her Türk öğrencisi birliğe asil üye olarak kabul edilmiştir²⁵. Birlik bu sayede üye sayısını arttırmak istemiştir. Aynı zamanda Amerika'da eğitim gören bütün Türkleri tek bir çatıda toplamayı amaçlamıştır. Ayrıca birliğe üye olan her asil üyenin aylık olarak bir dolar birliğe ödeme yükümlülüğü vardır²⁶. Böylece birliğe asil olarak üye olanlardan maddi olarak birliğin ihtiyaçları için fedakarlıkta bulunulması istenmiştir.

Amerika Türk Öğrencileri Birliği'ne öğrenci olmadığı hâlde üye olmak isteyen Türk vatandaşlarına ise yönetim heyeti tarafından fahri üyelik verilebilir. Yönetim tarafından fahri üye olarak kabul edilen kişinin aidat verme yükümlülüğü ise yoktur. Ancak birliğe maddi ve manevi yardımlar ve bağışlarda bulunabilirler²⁷. Böylece öğrenci olmayan fakat Amerika'da bulunan

²⁰ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 1. Kısım, 2. Madde, s. 1.

²¹ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 1. Kısım, 2. Madde, s. 1.

²² BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 1. Kısım, 2. Madde, s. 1.

²³ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 1. Kısım, 2. Madde, s. 1.

²⁴ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 3. Madde, s. 1.; Üç kişiden fazla Türk öğrencinin bulunduğu şehirlerde ise bir mümessil vasıtasıyla merkez ile temas kurulması hedeflenmiştir. Türk öğrencilerin sayısı üç ve altında olan şehirlerde ise New York'ta öğrenim görmekte olan Türk öğrencileri birliği doğrudan temas kurmayı amaçlamıştır. BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 5.-6. Maddeler, s. 2.

²⁵ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 7. Madde, s. 2.

²⁶ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 8. Madde, s. 2.

²⁷ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 9. Madde, s. 2.

Türklerden de birliğin gelişmesi ve güçlenmesi maksadıyla maddi ve manevi destekler sağlanması istenmiştir. Yapılan maddi desteklerle Türk öğrenci birliğinin gelişimi sağlanırken öte yandan Amerika’da bulunan Türklerin de maddi ve manevi olarak beslenmesi amaçlanmıştır. Birliğe asil veya fahri üye olmak isteyenlerin üyeliği birliğe vermiş olduğu imzalı dilekçe ile başlamaktadır²⁸. Birliğin tüzüğünde belirtilen bu koşulları sağlayan ve Amerika’da bulunan her Türk’ün birliğe üye olması amaçlanmıştır. Bu sayede Türkiye’den kilometrelerce uzakta bulunan Amerika’da Türk kültürü ve duygu birlikteliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

c- Birliğin Yönetimi

Amerika Türk Öğrenciler Birliği’nin yönetim organı ve işleyişi de tüzüğünde açıkça belirtilmiştir. Buna göre birlik koruyucu başkan, fahri başkan, şube kurulları, öğrenci mümessillikleri, umumi heyet, merkez yönetim heyeti ve denetim heyeti olmak üzere yedi birimden oluşmaktadır²⁹. Koruyucu ve fahri başkanlık makamı sadece manevi bir unvan olarak yer alırken bu kişilerin kimler olacağına yönetim kurulu karar vermektedir³⁰. Şube kurulları birlik tüzüğünün 4. maddesinde³¹ belirtildiği gibi Amerika’da bulunan şehirlerin herhangi birinde on veya daha fazla Türk öğrencinin bulunması durumunda açılması planlanan öğrenci kuruludur. Kurulan öğrenci kurulları, birliğin bir organı olarak bulundukları şehirlerde birliğin amacını gerçekleştirmeyi hedeflemektedir³². Birliğin bir başka organı olan öğrenci mümessillikleri de yine tüzüğün 5. maddesi³³ gereğince üç kişiden fazla on kişiden az olan Amerika’nın herhangi bir şehrinde öğrencilerin kendi aralarında seçtikleri bir üyeliğidir. Seçilen bu kişilerin temel amacı birlik merkezi ile mümessilliklerin bulunduğu şehirdeki öğrencilerle iletişimi sağlamaktır. Ayrıca birlik üyesi öğrencilerden toplanan aidatın da merkeze gönderilmesi öğrenci mümessillerinin görevleri arasındadır³⁴. Birliğin esas azalarını içinde barındıran organı genel kuruldur. Yönetim ve denetim kurulları birliğin fahri ve asil başkanlarını bu kurulun yıllık toplantıları sonrasında seçer. Birliğin çalışması ve işleyişi yine genel kurulun kararı doğrultusunda gerçekleşir. Ayrıca birlik tüzüğünün değiştirilmesi yetkisi de genel kurula verilmiştir³⁵. Genel kurul başkanlık seçimi açık oylama ile yapılmaktadır. Genel kurul başkanı ve iki sekreterin seçilmesinden sonra yönetim kurulu seçimi yapılmaktadır³⁶.

Birliğin yönetim kurulu, başkan, genel sekreter, muhasip ve dört adet de çalışma kolu başkanı toplam yedi kişiden oluşmaktadır. Bu kişiler bir yıllığına seçilmektedir. Yönetim kurulu birliğin yürütme organıdır. Yönetim kurulu seçildikten kısa bir süre sonra birliğin o yılki faaliyetlerine ilişkin bir rapor hazırlayarak üyelerine sunmak zorundadır³⁷. Yönetim kurulu bir nevi birliğin en önemli uzvudur. Zira hazırlık ve uygulama aşamaları bu organ vasıtasıyla yapılmaktadır.

Amerika Türk Öğrenciler Birliği’nin yönetim ve denetim kurulları seçimi bir yıl için yapılır. Bu seçim her yıl genel kurul toplantısında gizli oyla gerçekleştirilir³⁸. Yönetim kurulu olmak için birliğe asil üye olmak ve şahsen adaylık başvurusunda bulunmak gerekmektedir. Ayrıca beş asil

²⁸ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 10. Madde, s. 2.

²⁹ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 11. Madde, s. 2.

³⁰ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 12. Madde, s. 2.

³¹ “Devamlı olarak on veya on kişiden fazla Türk öğrencisinin bulunduğu şehirlerde bir şube kurulu tesis olunur. Bu şehirdeki öğrenciler bu şube kurulları vasıtasıyla birliğe bağlanır.” Bkz. BCA, 598-70-1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 4. Madde, s. 1.

³² BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 13-14. Maddeler, s. 2.

³³ “Üç kişiden fazla on kişiden az Türk öğrencisi bulunan şehirlerde öğrenciler arasından birini mümessil olarak seçer. Bu mümessil onların Birlik merkezi ile olan temasına vasıta olur”. Bkz. BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 2. Kısım, 5. Madde, s. 2.

³⁴ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 15-16. Maddeler, s. 2.

³⁵ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 17-18. Maddeler, s. 3.

³⁶ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 25. Madde, s. 4.

³⁷ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 29-33. Maddeler, s. 4.

³⁸ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 36-37. Maddeler, s. 4

üyenin dilekçesiyle de bir veya birden fazla kişinin üyelik adaylığı istenebilmektedir. Üye seçimi de kapalı oylama ile yapılmaktadır. Seçim işlemi ve oy sonuçları tamamlandığında ismi en fazla oyu alan yedi kişi yönetim kurulu üyesi olarak seçilmiş olur³⁹.

d- Birliğin Çalışma Kolları ve Görevleri

Amerika Türk Öğrenciler Birliği tüzüğünde birliğin beş çalışma kolu olduğu belirtilmiştir. Bunlar öğrenci sandığı, öğrenci işleri, kültür kolu, yayın kolu, doğa-kamp-gezi koludur⁴⁰. Bu kolların başkanları genel kurul tarafından bir yıllığına seçilirler. Seçilen başkanlar kendi kolunda yapılan faaliyetlerden sorumludur. Ayrıca başkanlar kollarda çalışacağı kişileri seçmekte özgürdür⁴¹.

Amerika Türk Öğrenciler Birliği'ne bağlı sandık kolunun başlıca vazifesi Amerika'ya öğrenim için gelen fakat maddi durumu yetersiz olan Türk öğrencilere maddi destek sağlamaktır⁴². Birlik, bu sayede Amerika'ya gelen Türk öğrencilerine maddi sıkıntı yaşamaları durumunda başvurabilecekleri bir kuruluş olma niteliğini kazanmıştır. Öğrenci işleri kurulunun görevi ise Türkiye'den Amerika'ya gelen öğrencilerin okullarına yerleşecekleri süreye kadar New York'ta geçirdikleri süre boyunca gereken her türlü yardımı sağlamaktır. Ayrıca aynı kurulun birliğe üye olan Türk öğrencilerin New York'a gitmek için geldikleri sürede gezilmesi ve görülmesi gereken yerler hakkında bilgi verme yükümlülüğü de vardır⁴³. Birliğin kültür kolunun temel amacı ise Türkiye'nin Amerika'da tanıtılmasını sağlamaktır. Türk milletini ve Türk inkılabını Amerika'da tanıtmak için konferanslar düzenlemek de bu kolun temel vazifesidir. Türkiye'nin ulusal bayramlarında ve Türk büyüklerinin ölüm yıl dönümlerinde anma programları düzenlemek yine bu kola aittir⁴⁴. Birliğin kültür kolu Amerika'da bulunan Türk öğrencilerin ve Türklerin, Türkiye Cumhuriyeti ile bağlarını devam ettirmelerini amaçlamıştır. Birliğin yayın kolu da birliğin amacına uygun olarak düzenli olarak yayımlanmak üzere bir dergi çıkarmayı hedeflemiştir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin inkılaplarının Amerika'da anlatılması ve tanıtılması için İngilizce broşürler çıkararak bunları üniversitelerde dağıtmayı üstlenmiştir. Yine Amerika'da uygulanmakta olan eğitim sistemi hakkında geniş bilgiler içeren bir çalışma yapılarak bunları Türkiye'de bulunan eğitim kurumlarına göndermek de yine birliğin yayın koluna aittir. Birliğin spor, kamp ve gezi kolunun faaliyetleri arasında Amerika'da öğrenim gören Türk öğrencilerine tatil dönemlerinde Amerika'nın çeşitli şehirlerine geziler düzenleyerek Amerika'nın tanıtılmasını sağlamak kamplar ve sportif aktiviteler düzenleyen Amerikan kuruluşlarında birlik üyelerinin de yer almasını temin etmektedir⁴⁵. Bu sayede yoğun eğitim dönemi geçiren Türk öğrencilerin Amerika'da keyifli vakit geçirerek bir sonraki eğitim dönemine zinde başlaması amaçlanmıştır.

Birliğin tüzüğüne genel olarak bakıldığında amaçlanan hedefler oldukça milli ve Türk öğrencilerinin gelişimine katkı sunacak şekildedir. Bu amaçlarla yola çıkan birlik Amerika'da gayelerini gerçekleştirmek için zaman zaman Türkiye'de bulunan kurumlardan destek talep etmişlerdir.

³⁹ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 3. Kısım, 38-46. Maddeler, s. 5.

⁴⁰ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 47. Madde, s. 5.

⁴¹ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 49. Madde, s. 5.

⁴² BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 51. Madde, s. 6.

⁴³ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 52. Madde, s. 6.

⁴⁴ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 53. Madde, s. 6.

⁴⁵ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 5. Kısım, 53. Madde, s. 7.

2- Birliğin İlk Faaliyetleri

Birliğin amacında da ifade edildiği gibi “Amerikadaki Türk öğrenciler arasında, duygu, düşünce ve hareket birliğini sağlamak”⁴⁶ için kısa sürede teşkilatlanarak faaliyete geçtiği anlaşılmaktadır⁴⁷. Bu maksatla öncelikle Amerika’da bulunan Türk öğrencilerle temasa geçilmiştir. Böylece birlik, kısa sürede Amerika’da bulunan yedi üniversitede şube kurarken on şehirde de mümessillikler oluşturmayı başarmıştır. Birlik, Amerika’da Türk inkılaplarını ve Türkiye’yi tanıtmak için muhtelif üniversitelerde Türkiye ile ilgili çalışmalar yapmış akademisyenlere konferanslar verdirmiştir. Ayrıca birçok üniversiteye de Türk köşesi yapmışlardır. Birlik üyeleri Türkiye’yi tanıtmak ve ülkelerinde yaşanan yenilikleri Amerikalılara anlatmak için hiçbir fırsatı kaçırmamıştır. Öyle ki bir Türk Gecesi gerçekleştirmek için hazırlık içerisinde olduğu bildirilmiştir. Yapılacak olan Türk Gecesi’nde Amerikalı bir profesörün konferans vermesi planlanırken bu konferansın da canlı olarak radyoda yayımlanması amaçlanmıştır. Ayrıca gecede bir Türk köşesi de oluşturulacaktır. Bunun için Millî Eğitim Bakanlığı’ndan gerekli malzemelerin temin edilmesi istenmiştir. Birliğin kısa süredeki faaliyetleri sadece Amerika’daki Türkler arasında değil yüksek öğrenim gören Amerikalıların da ilgisini çekmiştir⁴⁸.

Amerika Türk Öğrenciler Birliği’nin vermiş olduğu bilgiye göre Türk öğrencilerin sportif faaliyetlerde de etkin olduğu görülmüştür. Birlik tarafından organize edilen iki futbol iki de voleybol takımının bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca birliğe üye olan Lafayette College’deki Türk takımının Middle Atlantic kolejler şampiyonasında birincilik, ikincilik ve üçüncülük alan üç takımla da yapmış olduğu maçlarda galibiyet elde ettiği ifade edilmiştir. Türk öğrencilerin yapmış olduğu bu faaliyetler Amerika’da yaşayan Türkleri oldukça gururlandırmıştır⁴⁹.

Amerikan Türk Öğrenciler Birliği’nin kuruluşundan kısa süre sonra yönetim kurulunun değiştiği görülmüştür. Amerika’da doktora yapmakta olan Amerika Türk Öğrenciler Birliği Genel Başkanı Muammer Baykan’ın yoğunluğu nedeniyle istifa etmesi üzerine genel kurulda değişiklik yaşanmıştır. 20 Ekim 1946’da genel kurul seçimleri gerçekleştirilmiştir. Böylece birliğin yeni başkanı Fikret Keçecioğlu olmuştur⁵⁰. Ayrıca birliğin koruyucu başkanlığına da CHP Genel Sekreter Yardımcısı Şükrü Saraçoğlu seçilmiştir. Saraçoğlu, kendisine bu durumun bildirilmesi sonrasında Amerika Türk Öğrenci Birliğine mektup göndermiştir. Mektubunda, kendisini seçmiş oldukları koruyucu başkanlığı iftiharla kabul ettiğini bildirirken Amerika’da yapacakları faydalı işleri de yurdun beklediğini vurgulamıştır⁵¹. CHP Genel Sekreter Yardımcısı Saraçoğlu’nun Amerika’da kurulan Türk öğrenci birliğine karşı göstermiş olduğu ilgiden de hareketle Türkiye’nin Amerika’daki lobicilik faaliyetlerine oldukça önem verdiği anlaşılmaktadır.

Amerika Türk Öğrenciler Birliği’nin yürütmüş olduğu en önemli faaliyetler arasında Amerika’daki Türklerin anavatanlarına karşı bağlılıklarını arttırmak, burada yaşayan Türklerle Türkçeyi öğretmek ve Türk inkılapları hakkında bilgi vermek olduğu anlaşılmaktadır. Zira CHP Genel Sekreterliğinden 9 Ocak 1948’de Türk Tarih Kurumu Başkanı Şemsettin Günaltay’a yazılan yazıda, New York Türk Yardım Kurumu⁵² ve Amerika Türk Öğrenciler Birliği

⁴⁶ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1. Amerika Türk Öğrenciler Birliği Tüzüğü, 1. Kısım, 1. Madde, s. 1.

⁴⁷ “Amerika’daki Öğrencilerimiz”, *Ulus*, 16 Mayıs 1946, s. 2; “Amerikadaki Türk Öğrencileri Bir Birlik Kurdu”, *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1946, s. 3; “Amerikada Türk Öğrenciler Birliği”, *Akşam*, 26 Temmuz 1947, s. 2.

⁴⁸ “Amerikadaki Türk Talebe Cemiyeti”, *Cumhuriyet*, 5 Ağustos 1946, s. 3.

⁴⁹ “Amerikadaki Türk Talebe Cemiyeti”, *Cumhuriyet*, 5 Ağustos 1946, s. 3.

⁵⁰ “Amerika’daki Türk Öğrenciler Birliği”, *Ulus*, 7 Ocak 1947, s. 2.

⁵¹ “Amerika’daki Türk Öğrenciler Birliği”, *Ulus*, 7 Ocak 1947, s. 2.

⁵² BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1; bu tür isteklere New York Türk Yardım Kurumu üyesi Cehdi Şahingiray’ın CHP Genel Sekreterliğine birisi 4 Mayıs 1947 ve birisi de 5 Kasım 1947 tarihlerinde göndermiş olduğu telgraflarında da rastlamak mümkündür. Bu telgraflarda genel olarak Şahingiray, Amerika’da yaşayan Türklerin anavatanları ile olan duygusal bağların zayıflığına dikkat çekerek Türkiye’nin bir an evvel Amerika’da ciddi bir şekilde lobi çalışmaları yapması uyarısında bulunmuştur. Ayrıca Amerika’da bulunan New York Türk Yardım Kurumu içerisinde bir dersane

başkanlıklarından aldığımız yazılarda 50-60 yıldan beri Amerika'ya gelip yerleşen Türk aileleriyle, hâlen Amerika'da bulunan üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler hakkında ayrıntılı bilgilerin verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca bu kurumların kısa aralıklarla düzenlemiş oldukları toplantılar vasıtasıyla burada bulunan Türklerin, Türkiye ile daha yakından ilgilenmesini sağladıkları belirtmiştir. Yine Amerikalılara Türkiye'yi tanıtmak için de bir kütüphane kurduklarını ve bu kütüphane için de Türkiye'den çeşitli kitap ve dergi istedikleri söylenmiştir⁵³. Bu telgraftan da anlaşıldığı üzere Amerika Türk Öğrencileri Birliği, Türkiye'den istemiş olduğu tanıtım ve eğitim materyalleriyle Türkiye'nin tanıtılması ve Amerikalılara anlatılması için etkin bir faaliyet sürdürmüştür.

CHP Genel Sekreterliği, Amerika Türk Öğrencileri Birliği ve New York Türk Yardım Kurumu'nun isteklerini karşılamak için 10 Şubat 1948 tarihinde Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü, Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Kızılay Derneği Genel Merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğü ve Ankara Üniversitesi'ne başvurmuştur. Yukarıda isimleri zikredilen kurumlar da CHP Genel Sekreterliğine çeşitli konuları içeren muhtelif eserler göndermişlerdir⁵⁴. Kitapların bu kurumlara ulaşp ulaşmadığına dair herhangi bir vesikaya rastlanmamıştır. Ancak Türkiye'de bulunan kurumların göstermiş olduğu hassasiyet ve özenden anlaşıldığı kadarıyla Amerika'da Türkiye ve Türk inkılaplarının tanıtılması noktasında faaliyet gösteren kurumlara oldukça önem verildiği anlaşılmaktadır. Özellikle Amerikan yardımlarının başladığı bu tarihlerde Türkiye ile ilgili önemli bir kamuoyu yaratma gayretinin hükümetin de temel politikalarından birisi olduğu anlaşılmaktadır. Zira Amerika'da Türkiye'yi tanıtmak ve sevdirmek için 1947 yılı içerisinde New York'ta Haberler Bürosu kurulmuştur⁵⁵.

a- Asılsız Beyanname ve Birliğin Tepkisi

Amerika Türk Öğrenciler Birliği hakkında Türk kamuoyunda tepkilere yol açan olay 13 Şubat 1947'de *Cumhuriyet Gazetesi*'nde yayımlanan bir beyanname ile başlamıştır. Gazete, haberi "Parti kavgalarına Amerikadan karışan ses" başlığıyla duyurmuş ve Chicago'da eğitim gören bir kısım Türk çocuğunun derslerini bırakarak düşman propagandasına inanarak iki suç işlediği ve bir beyanname kaleme aldığı şeklinde devam etmiştir. 31 Ocak 1947 tarihli Türk Amerikan Talebe Birliği Reisi Kenan Bayson imzasıyla kaleme alınan beyanname özetle, mevcut Türk Hükûmeti'nin son zamanlarda demokrasi prensibine aykırı faaliyetlerde bulunduğu, demokrasiyi savunan gazeteleri kapattığı, demokrasiye bağlılığı milletçe bilinen kişilere işkence uyguladığı, Hitler ve Mussolini diktatörlüğü benzeri uygulamalarda bulunduğu ifade edilmiştir. Böylesine uygulamaların Amerika'da eğitim gören vatan evlatlarını üzdüğü belirtilmiştir. Hükûmetin en kısa sürede demokrasi karşıtı uygulamalardan vazgeçerek, kapatılan gazeteleri açması, siyasî tutukluların serbest bırakılması, muhalefet partilerine de eşit haklar tanınması istenmiştir. Türkiye'de mevcut olan baskı ve korku iktidarının devam etmesi durumunda Türkiye'nin Birleşmiş Milletler organizasyonuna katılmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir⁵⁶. Gazete editörü bir Türk öğrenci tarafından kaleme alınan böylesine asılsız iddiaları gördükten sonra Avrupa ve Amerikalıların Türkiye hakkında yanlış kanılar karşısında şaşırılmaması gerektiği vurgusu yapmıştır. Şaşırılması gereken konunun Türkiye'nin doğru bir şekilde yurtdışında

açacaklarını ve Türk çocuklarına ve Türkçeyi unutmuş olan Amerika'da yaşayan Türklere eğitim vermek için derslere başlayacaklarını belirtmiştir. Bu derslerde okutmak üzere alfabe, okuma kitabı, Türk tarihi, Türk coğrafyası, yurt bilgisi gibi konuları taşıyan kitaplara acil olarak ihtiyaç duyduklarını belirterek en kısa sürede gönderilmesini talep etmiştir. BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

⁵³ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

⁵⁴ BCA, 490.1.0.0. 598. 70. 1.

⁵⁵ BCA, 30.18.1.2. 141. 48. 14.; Melih Duman, "1945-1950 Döneminde Türkiye Dış Politikasının Propagandası Üzerine Bir Girişim: New York Haberler Bürosu", *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, S. 31, 2018.

⁵⁶ "Parti Kavgalarına Amerikadan Karışan Ses", *Cumhuriyet*, 13 Şubat 1947, s. 1;2.

tanıtılamamasında olduğunu ifade ederek mevcut hükûmeti bu yönüyle eleştirmiştir⁵⁷. Haber kısa sürede Türkiye’de yayılmaya başlamış ve diğer gazetelerde de gündem olmuştur. Özellikle Türkiye’deki üniversite öğrencileri Kenan Bayson imzasıyla yazılan beyannameye karşı tepki göstermiştir. Türk Talebe Birliği bir toplantı yaparak konu üzerinde hararetle görüşmeler gerçekleştirmiş ve ardından da bir açıklama yapmıştır. Açıklamada Amerika’da öğrenci olarak bulunan kişi tarafından yazılan beyannameye Türkiye’de demokrasi prensiplerine aykırı bazı tedbirlere başvurulduğuna ilişkin haberler alındığı belirtilmiştir. Ancak böylesine haberleri yalnızca Moskova radyoları üzerinden dinledikleri çok açık anlaşılmaktadır. Yine eleştirileri ve talepleri de aynı ağızdan yapan bir Türk öğrencinin kendi ülkesinde olan gelişmeler hakkında böylesine asılsız ve eksik bilgiler taşıması çok doğal karşılanırken Türk Talebe Birliği’nin derin nefretinin de bilinmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yine kapatıldığı iddia edilen dergilerin demokrasi savunuculuğu değil memleket dahilinde Türkiye içerisinde yabancı ideolojilerin temsilciliğini yaptıklarını, hükûmetin bu yolda yaptığı faaliyetlerin bütün Türk milletinin ve münevver Türk gençliğinin temel hisleri olduğu belirtilmiştir. Öte yandan Türkiye’de milli emniyet bakımından gayet meşru olan bu uygulamaların kaldırılması, bazı gazetelerin siyasi teşekkülleri ve düşünür olarak görülen bazı kimselerin yeniden faaliyetlerine müsaade etmesini Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti’nden istemenin beyannameyi yazan kimselerin görevi olmadığı söylenmiştir. Ayrıca yapılan incelemeler sonucunda Amerika’da Kenan Bayson⁵⁸ adında bir öğrencinin bulunmadığı fakat dokuz yıl önce Kenan Bal adında bir öğrencinin gönderildiği belirtilmiştir. Bu öğrencinin ise Amerika’da bulunduğu sürede hiçbir branşta bir başarı elde edemediği gibi memlekete dönmesi için kendisine yapılan çağrılara da uymadığı belirtilmiştir. Daha sonra Amerikalı bir öğretmenle evlenerek Amerikan ordusunda göreve başlamıştır. Kenan Bal’ın Amerika’daki Türkler arasında komünist biri olarak tanındığı ve ahlaken de çok makul biri olmadığı ifade edilmiştir⁵⁹. Gazete de Türk Öğrenciler Birliği adına Kenan Bayson imzasıyla kaleme alınan belgenin esas sahibinin Kenan Bal olduğunu iddia etmiştir.

Amerika’da eğitim gören bir Türk öğrencisinin hükûmet karşıtı ve asılsız iddiaları içeren beyanname kaleme alması Türkiye’de tepkilere yol açarken, Amerika Türk Öğrencileri Birliği Başkanı Fikret Keçecioğlu da Washington basın ataşeliğine başvurarak bu beyannameye karşı bir yalanlamada bulunmuştur. 4 Mart 1947 tarihinde çıkan yazıda Türk Öğrencileri Birliği Başkanı Keçecioğlu özetle Amerika’da merkezi New York’ta olan Türk Öğrencileri Birliği’nin Illinois, California ve Ohio Üniversitelerinde bir şubesinin olduğu⁶⁰ ayrıca Michigan Üniversitesi’nde de bir talebe cemiyeti bulunduğu fakat beyannameyi yazan kişinin belirttiğinin aksine Chicago’da bir tek Türk öğrenci dahi bulunmadığı belirtilmiştir. Amerika’da bulunan Türk öğrencilerin anne ve babalarından almış oldukları mektuplar neticesinde 13 Şubat 1947 tarihinde *Cumhuriyet Gazetesi*’nde çıkan haberle Türkiye’de Amerika’da okuyan öğrencilere karşı olumsuz bir tutumun oluştuğu ve İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin de bu haberden dolayı galeyana geldiklerini hayretle öğrendiklerini söylemişlerdir. Böylesine fesatça bir konunun hiçbir araştırma yapılmadan gazetede neşredilmesini vatan hainliğine alet olmak olarak değerlendirmişlerdir⁶¹. Türkiye’den kilometrelerce uzakta hem ailelerinin hem de memleketlerinin kendilerine sağlamış oldukları imkanlardan dolayı saygı duyduklarını ve buna layık olmak için çalıştıklarını söylemişlerdir. Yine beyannameye iddia edilenin aksine Türk milletinin idaresini temsil eden Türkiye Büyük Millet

⁵⁷ “Parti Kavgalarına Amerikadan Karışan Ses”, *Cumhuriyet*, 13 Şubat 1947, s. 2.

⁵⁸ *Ulus Gazetesi*’nde Kenan Bayson olarak beyannameyi yazan kişiyi belirtmiştir. “Gençliğin Teessürü ve Hayreti,” *Ulus Gazetesi*, 15 Şubat 1947, s. 2.

⁵⁹ “Gençliğin Teessürü ve Hayreti,” *Ulus*, 15 Şubat 1947, s. 2.

⁶⁰ “Amerikadaki Türk Talebesinin Beyannamesi; Amerikadaki Türk Öğrenciler Birliğinin Neşrettiği Tavzih”, *Cumhuriyet*, 4 Mart 1947, s. 1;3.

⁶¹ *Cumhuriyet Gazetesi*, Amerika Türk Öğrenciler Birliği’nin kedisine karşı yapmış olduğu eleştirileri eğitim çağında bulunan öğrencilerin fazla heyecanı olarak değerlendirmekle yetinmiştir. “Amerikadaki Türk Talebesinin Beyannamesi; Amerikadaki Türk Öğrenciler Birliğinin Neşrettiği Tavzih”, *Cumhuriyet*, 4 Mart 1947, s. 1;3.

Meclisi ve mevcut Türk Hükûmeti'ne karşı Amerika Türk Öğrencileri Birliği'nin sonsuz saygı ve sevgi taşıdığı ifade edilmiştir. Beyannameyi yazan kişinin esasen Kenan Bal olduğuna ilişkin iddialarına ise, bu şahsın böyle bir beyannameden haberinin olmadığı söylenmiştir⁶². Asılsız bir beyannameyi gazetede yayımlayarak Amerika'da bulunan bütün Türk öğrencilerini zan altında bıraktığı için birlik *Cumhuriyet Gazetesi*'ne üzüntülerini bildirerek Amerika'da Türkiye'ye karşı duyulan sevgi ve saygının hiçbir dönem olmadığından daha yüksek seviyede olduğu ifade edilmiştir. Amerika'da Türkiye'ye karşı duyulan bu olumlu bakış açısının temel nedeninin ise ABD'de yetmiş kadar üniversiteye dağılmış yaklaşık 650 Türk öğrencinin önemli ölçüde payının bulunduğu dikkat çekilmiştir⁶³. Türk Öğrenci Birliği kaleme almış olduğu bu yazıyla Türkiye'de kendilerine karşı oluşan olumsuz kamuoyunu engellemeye çalışarak Amerika'da Türkiye için ne kadar mühim bir rol oynadıklarını vurgulamışlardır. Nitekim Amerika Türk Öğrenciler Birliği'nin yazmış olduğu bu yalanlama metni Türkiye'de oldukça memnuniyet uyandırmıştır⁶⁴.

Sonuç

Amerika'da öğrenim gören Türk öğrenciler tarafından 1946 yılında kurulan Amerika Türk Öğrenciler Birliği soğuk savaşın başladığı dönemde oldukça etkili faaliyetler yürütmüştür. Sovyet Rusya'nın Türkiye'yi tehdit eden tutumu karşısında kendisini Batı Blok'u içerisinde konumlandırmayı amaçlayan Türkiye için Türk Öğrencileri Birliği, adeta Amerika'da lobıcılık faaliyetleri sürdüren bir organ gibi hareket etmiştir. Birliğin amaç ve gayesinden de anlaşıldığı üzere sadece Türk öğrenciler arasında duygu ve düşünce birlikteliği için değil aynı zamanda Amerika'da Türkiye'ye karşı oluşabilecek önyargıların önüne geçmek için de faaliyetlerde bulunmuşlardır. Türkiye'den talep edilen kitap, dergi, film gibi materyallerle Türkiye ile ilgili yoğun bir şekilde propagandanın sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca birlik, şubesi bulunan üniversitelerde Türk köşesi oluşturarak ve Türkiye ile ilgili çalışmalar yapmış olan saygın akademisyenlere konferans verdirmek suretiyle Türkiye'yi Amerikan gençliğine anlatmaya çalışmıştır. Bu şekilde başta Amerika'da yaşayan Ermeniler olmak üzere Türkiye aleyhinde yapılmış olan olumsuz propagandaların da önüne geçilmek istenmiştir. Amerika Türk Öğrenci Birliği'nin ilk faaliyetlerinden başta ABD olmak üzere Batı dünyasına Türkiye ve Türkler hakkında gerçekleri anlatma gayesi taşımıştır. Öğrenci Birliğinin ABD'de başlatmış olduğu lobıcılık faaliyetlerine dönemin CHP Hükûmeti de destek vermiştir. Zira CHP Genel Sekreteri Yardımcısı Şükrü Saraçoğlu, Amerika Türk Öğrencileri Birliği'nin Koruyucu Başkanlığı'nı üstlenmiştir.

Türk Öğrencileri Birliği'nin Amerika'da bir Türk lobisi oluşturmada ve Türkiye ile ilgili Amerikalılara olumlu bir bakış açısı kazandırmada başarılı olduğunu söylemek de yerinde olacaktır. Zira kim tarafından yazıldığı tespit edilemeyen birlik adına asılsız bir beyannamenin kaleme alınarak bunu Türkiye'de önemli bir haber aracı olan *Cumhuriyet Gazetesi*'nde yayımlatılması bunun kanıtı olmalıdır. Yapılan bu girişimle Türkiye'de Amerika Türk Öğrencileri Birliği'ne karşı duyulan sevgi ve desteğin engellenmesi istenmiştir. Böylece birliğin de belirttiği gibi Amerika'da Türkiye ve Türklere karşı oluşan olumlu hissiyatı sağlayan Türk öğrencilerin faaliyetleri engellenmeye çalışılmıştır. Ancak birlik üyeleri buna müsaade etmemiş, birliğin Türkiye ve mevcut Türk hükûmetine karşı olan saygı ve sevgisinin ne denli derin olduğunu kamuoyuna bildirmiştir.

⁶² "Amerika'da Türk Gençleri Adına Gönderilen Sahte Beyanname", *Vakit*, 4 Mart 1947, s. 1;5.

⁶³ "Amerika'da Türk Gençleri Adına Gönderilen Sahte Beyanname", *Vakit*, 4 Mart 1947, s. 5.

⁶⁴ "Amerikadaki Türk Talebesinin Beyannamesi; Amerikadaki Türk Öğrenciler Birliğinin Neşrettiği Tavzih", *Cumhuriyet*, 4 Mart 1947, s. 1;3.

Soğuk savaş döneminde Türk-Amerikan ilişkilerinin geliştirilmesinde Amerika’da bulunan Türk öğrencilerin de önemli bir faaliyet yürüttüğünü söylemek yerinde olacaktır. Birliğin akıbeti hakkında net bir veriye ulaşılamamıştır. Daha sonraki çalışmalara kapı arayacağı umuduyla böyle bir çalışma amaçlanmıştır.

Kaynakça

1- Arşiv Belgeleri

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 490.1.0.0. 598. 70. 1.

BCA, 30.18.1.2. 141. 48. 14.

TBMM Arşivi

2- Süreli Yayınlar

Akşam

Cumhuriyet

The Times

Ulus

Vakit

3- Telif Eserler

AKIN, Veyis, “Amerika’da İlk Türk Lobisi: Türk Teavün Cemiyeti (Turkish Welfare Association), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, c. 20, S. 59, 2004, s.453-521.

ALAM, Neriman M., “Amerika Bizi Nasıl Tanır?” *Cumhuriyet*, 14 İkinciteşrin 1937, s. 7.

ARI, Tayyar, *Amerika ’da Siyasal Yapı ve Lobiler ve Dış Politika*, Dora Yayın, 5. bs., Bursa 2015.

ARMAOĞLU, Fahri, *Türk Amerikan İlişkileri 1919-1997*, Kronik Kitap, İstanbul, 2019.

CANÖZ, Kadir, *Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobicilik*, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul 2007.

DUMAN, Melih, “1945-1950 Döneminde Türkiye Dış Politikasının Propagandası Üzerine Bir Girişim: New York Haberler Bürosu”, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, S. 31, 2018, s. 204-221.

ERHAN, Çağrı, *Türk-Türk Amerikan İlişkilerinin Tarihsel Kökenleri*, İmge Kitabevi, Ankara 2001.

KAYA, İlhan, “Amerikalı Türkler” *Coğrafi Bilimler Dergisi*, c.4, S. 2, 2006, s. 1-16.

KURAT, Akdes Nimet, *Türk-Amerikan Münasebetlerine Kısa Bir Bakış (1800-1959)*, Doğuş Ltd. Şirketi Matbaası, Ankara 1959.

KÜÇÜKVATAN, Mahir, “Tehcir Kararı zerine Ameriika Kamuounda Ermeni Propagandası”, *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, c. 12, S. 24, 2012, 87-107.

LEVERİNG, Ralph B., *The Cold War: A Post-Cold War History*, Davidson, 3 bs., Wheeling, Illinois 2016.

MCGHEE, George, *The US-Turkish-NATO Middle East Connection: How the Truman Dovtrine Contained the Sovietsin the Middle East*, St. Martin’s Press, New York 1990.

PAINTER, David S., *The Cold War: An International History*, Routledge, London 1999.

SANDERS, Oral, *Türk Amerikan İlişkileri 1947-1964*, İmge Kitabevi, Ankara 2016.

ŞİMŞİR, Bilal N., “Amerika’da Ermeni Lobisi ve Lozan Antlaşması Kavgası (1923-1927)”, *Ermeni Araştırmaları*, S. 3, 2001.

YAVUZER, Hasan, “Amerika’daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Derneler”, *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, c.1, S. 1, 2009, s. 171-198.

Ekler

Ek 1:

“Amerika’daki Öğrencilerimiz”, *Ulus*, 16 Mayıs 1946

Ek 2:

“Amerikadaki Türk Talebe Cemiyeti”, *Cumhuriyet*, 5 Ağustos 1946, s. 3.

Summary

World War II, one of the events that changed world history, also affected Turkish foreign policy. Because the biggest threat to Turkey after the war was the wishes of Soviet Russia. In the face of this threat, Turkey began to seek a strong ally. The most consistent ally to support Turkey against Soviet Russia has been the United States. In this context, Turkish associations and student unions operating in the USA have an important place in terms of Turkish-American relationships. In the post-war times Soviet Russia required many concrete demands from Turkey. Therefore Turkey was obliged to position himself in the Western Bloc led by the US. This obligation, the need for Turkey to tell himself the United States has increased much more accurate than ever. Turkish students who lived in the USA have had important responsibilities in order to promote Turks and Turkey by creating lobbying. In order to fulfill this need, the Turkish Students Union of America, headquartered in New York, was established. While the union aimed to ensure the unity of thoughts and feelings among the Turks in America and undertook the mission to promote Turkey and Turks in United States. On the other hand, there were attempts to prevent the activities of the union. As a matter of fact, this positive attitude towards the student union in Turkey was tried to be changed by writing a baseless statement criticizing the current government.

The union began to be heard in Turkey very soon after it was founded in America. Especially in America, such a student was welcomed with joy. The activities of the Turkish Students Union, which was very important in terms of promoting Turkey in the United States in the political atmosphere of the period, were followed very closely. The books requested by the Union to promote Turkey in the USA were sent to the USA by the CHP (Republican People's Party) government. In fact, the CHP Deputy Secretary General Şükrü Saraçoğlu accepted the protective presidency offer presented to him by the Turkish Student Union, which proved how important the current government was to this union. However, Turkish Students Union of America intervened and prevented this negative perspective from occurring.

The activities of the student union are very important in terms of Turkey's taking the United States to its side against the Soviet threats it was exposed to after World War II. When we look at the activities they have done, it is very clear that it is a lobbying work for Turkey. As a matter of fact, it is a known fact at that time that Turkey and the Turks were not sufficiently known in the United States. In this context, the Turkish Students Union of America has undertaken an important mission. It has accomplished this mission to a great extent with its activities.

In this paper, the establishment and first activities of the Turkish Students Union of America, which undertook to execute the abovementioned objectives, will be discussed. Thereby, the purpose and treatment of a student association which established during the Cold War will be revealed. The study will be presented over the sources of the Prime Ministry Republic Archive and the periodicals of the related era.